

Numărul 42. Oradea-mare 15/28 octombrie 1900 Anul XXXVI
 Apare duminică. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Credință.

*Noapte. Trepte-am coborît
 Și-am intrat în catedrală.
 La lumina sepulcrală
 A trei lămpi, nu văd decât*

*Bolți, ca vârfuri de obuze, —
 Piedestale de onix,
 Stâlpi giganți și-un crucifix,
 Sărutat de miile de buze.*

*M'am oprit. Aud o sfântă
 Melodie ... Orga cântă ...
 Și, de când ascult smerit,*

*A'nceput să mi se pară
 Că-mi văd sufletul cum zboară,
 De credință urmărit.*

HARALAMB G. LECCA.

Dimineața 'ntreb ...

(Heine.)

*Dimineața 'ntreb zadarnic:
 Vine ingerașul azi?
 Seara înse plâng amarnic:
 N'a venit nici azi, nici azi!*

*Noaptea dorul mi-e tovarăș
 Și me face să veghez;
 Ziua toată umblu iarăș
 Dormitând, par că visez.*

St. O. IOSIF.

Lenau.

1802—1850.

Presă literară germană a serbat în luna lui august a cincizecilea aniversare a morții lui Lenau. Poet cunoscut și la noi cel puțin după numele lui atât de des amintit în legătură cu numele lui Eminescu, — Lenau merită câteva reflexiuni ocazionale și din partea noastră.

Numele lui complet este: Nicolaus Franz Niembseh von Strehlenau. S'a născut la 1802 (13 aug.) în comuna ungurească Csatád, lângă Timișoara, din părinți germani. Despre etimologia cuvântului Csatád, Lenau vorbește astfel: „csata” înseamnă pe ungurește „luptă”, iar „csatád” e „lupta ta”, deci „lupta vieții tale”, — o rea prevestire pentru un fatalist și poet.

Tată-seu, oficer în armata austriacă, bărbat ușuratic și cartofor, a dus o viață de desfrâu, căreia i-a și căzut încă de tiner jertfă. Micul Nichi, cum îl numiau pe Lenau în copilărie, a rămas sub îngrijirea mamei sale, o femeie sensibilă și visătoare și un fenomen de mamă, care mult a suferit din iubire și miserie.

Născut din acești părinți, trăsăturile principale în temperamentul lui Lenau au fost nestatornicia și sensibilitatea.

El studiază în scurt timp la diferite facultăți germane drepturile și agricultura, apoi s'apucă de medicină, nu aprofundează nimic și la anul 1830 iese din școală fără vreo diplomă. În inima lui se deșteaptă dorul de pribegire și luându-și de tovarășe o chitară și-o vioară, pe cari știe să cânte cu măiestrie, el pleacă în Alpi și de-acolo peste Ocean, în America, ca să-și hrănească fantasia. Din Alpi el scrie unui prieten următoarele caracteristice rânduri:

„Un moment, ce-am petrecut pe marginea unei prăpăstii, a fost cel mai fericit din viața mea. Ah,

ce bucurie, să privești crunt în prăpastia cea înfiorătoare și să vezi moartea cum își întinde brațele să te cuprindă; ce bucurie să privești în fața naturii grozav de sublime, până ce ea ănsaș se înseninează, până ce așa zicând se bucură și ea de spiritul nebiruit al omului, până ce înfiorătorul se preface în frumos... Dragostea pentru antitese și un spirit înclinat către o metafisică vagă, ce se degajează din șirurile aceste, le întâlnim și în versurile poetului.

Întors din călătorii, Lenau publică la anul 1832 întâiul său volum de poezii, primit cu căldură de obștea germană și mai ales de scriitorii contemporani din Heidelberg și Stuttgart, grupați în giurul romanticilor Schwab, Kerner și Uhland, cu a căror direcție estetică se înrudiă și el.

În cercul acestor poeți și fiind foarte productiv, Lenau trăi până la 1844, când se logodi cu frumoasa Marie Behrends din Francfort. „Peste întreaga mea viață a venit o pace binevoitoare, de care nu mai credeam a avea parte pe pământ“, — scrie el atunci către o prietenă a sa.¹ Și totuș această pace nu i-a fost binevoitoare decât timp de 18 zile, căci după acest interval de la logodna sa, poetul s'a îmbolnăvit și în curând a — înebunit. La 24 august 1850 a murit în sanatoriul din Ober-Döbling, lângă Viena, după chinuri cumplite, — soarte, de care de altfel ași mai fost părtași alți trei romantici germani, Lenz, Hölderlin și Nietzsche.

*

Lenau este reprezentantul cel mai tipic al pesimismului în literatura germană și unul dintre cei mai subtili lirici germani.

Esclamația lui: die ganze Welt ist zum Verzweifeln traurig,² cuprinde o întreagă filosofie de viață. În concepția aceasta lumea-i un burete de dureri, natura ănsaș o continuă durere, iar soarta omului e plânsul și dorința lui după o altă viață, eterică, e cea mai mare fericire.

În marginile acestor teorii se mișcă toate versurile lui Lenau, — teorii concepute sub influința lui Byron și a romanticilor germani și dezvoltate prin o puternică autosugestiune, ajutată de dispozițiile fizice și sufletești moștenite de la părinți.

Moarte și plâns pretutindeni în natură! Când se plimbă prin pădure, îi pare că duce de braț pe mireasa ceea moartă: un ideal pierdut. („Nächtliche Wanderung“.) Mireasa lui îi este chinul, iar ceea ce-i dă binecuvântarea, este nefericirea. („Meine Braut“.) Amintirile și le aseamănă cu niște hoți de codru cari îl surprind pe potecă. Pădurea e plină de visuri și peste vârfuri trec melodii de moarte. În fața naturii îi vine să cadă în genunchi și să soarbă sărutarea morții. („Wald-lieder“.) Plimbându-se, crucile și morții din morminte îl salută cucernic. („Traurige Wege“.)

Această melodie a morții, cântată când în acorduri mai blânde și mai duioase, când cu puterea cumplitei desnașdejdi, nu mai încetează în toate versurile lui. Karpelles, biograful lui Heine, are o idee perfectă, caracterisând în acest chip pe Lenau: „El este o harfă a lui Eol. Furtuna morții trece prin coardele acestei harfe și atingându-le, produce acorduri miraculoase“...³

¹ Karoline Unger. Vești Emil Bartel, Biographische Skizze zu N. Lenau's Werke; Leipzig. Pag. 161.

² Lumea întreagă e tristă până la desperare!

³ Allgem. Gesch. der Literatur. II. p. 638.

Principiul morții, sau „duchul pericunii“ cum i s'ar zice în Sta Scriptură, este o trăsătură fundamentală a romantismului german, care înse cu versurile lui Lenau atinge apogeul. El este abordat în literatură de acele caractere, pe cari în cea mai recentă scriere asupra acestei direcțiuni estetice le găsim astfel zugrăvite:

„Sunt în cea mai mare parte niște naturi sdrobite, caractere complicate, oameni problematici, a căror voință e prea puțin dezvoltată, a căror instincte estetice sunt prea fin organizate pentru exigențele robuste ale zilei și ale istoriei contemporane. De pe culmi ei cad amețiți în prăpastie și din prăpastie se avântă la înălțime. Nicăiri nu au pământ real sub picioare și vecinic sunt în căutarea plăcerilor cereșci... Sunt niște glasuri, cari vorbesc din nouri, din prăpastii, din atmosferă și din morminte...“¹

Natural, pe lângă acest principiu al peirii găsim la Lenau și toate celelalte elemente romantice: preamărirea trecutului, împoporarea naturii cu spirite, credința în vrăji, predilecția pentru simboluri și comparații, — și în sfârșit, în fragmentele sale dramatice „Faust“ și „Don Juan“, o bună parte de sensualism. Dorințe vagi după fericire, dar rar de tot luptă și energie de viață. Și dacă versurile lui, ce debordaă de aceste idei bolnăvicioase, au pătruns cu toate astea în public și au ajuns la mare grad de popularitate, e pentru forma lor cea simplă și pentru limba cea dulceagă în care sunt îmbrăcate.

*

Eminescu a fost și el influențat de aceste „visuri de opiu“, cum le numește Jacobowsky, de acești „copii ai suferinței“, cum le zice Otto v. Leixner. Vecinica vênare după fericirea transcendentală, căutarea nehotărîritului și a inefabilului, Eminescu le are comune cu școala romantică germană.

Pornind de la idealismul sentimental al lui Schiller, pe care și l-a însușit încă pe când eră suflor la trupa teatrală din Moldova, Eminescu a trebuit să cunoască poesia floarei albastre din versurile lui Novalis, farmecul de lună din versurile lui Tieck, monismul mistic și panteismul creștinesc din filosofia lui Schelling și în sfârșit poesia Gangelui și Nirvana lui Schopenhauer. Iar dintre romanticii din epoca a doua („Spätromantik“) a cunoscut mai bine pe Lenau.

Adevărat este că dl Gherea e de părere contrară. Dsa, categoric ca totdeauna, afirmă ca lucru sigur, „că Lenau n'a avut nici o influință asupra lui Eminescu; e sigur că geniul lui Lenau e cu totul deosebit de-al lui Eminescu“...² Aceeaș părere apoi o dezvoltă mai pe larg și reposatul adept al dlui Gherea, Ionescu Raicu-Rion.

Cel ce înse mai plastic desavuează afirmația dlui Gherea este însuș Eminescu. El a tradus după Lenau poesia „Foaie vestică“³ o dovadă că s'a inspirat direct de romanticul german, și apoi, dacă vom mai ceti minunatele „Schilflieder“, sau „Abendbilder“, sau „An der Bahre der Geliebten“ și le vom compara cu „Somnoroase păsărele“ și „Mortua est“, etc.; sau dacă între altele vom ceti versuri ca „An meine Gitarre“, cu strofa:

¹ L. Jacobowsky: Zar Psychologie der romantischen Lyrik. Prefață la „Die Blane Blume“. Leipzig 1900. p. 37.

² Critice, I p. 174.

³ Publicată în ediția Șaraga.

„Auch deine Saiten sind zerissen
Es schweigt dein süßer Liederklang
Seit in des Busens Finsternissen
Mir jede frohe Saite sprang“...

și ne vom gândi la

„Ah organele-s sfărmate
Și măestrul e nebun“ . . .

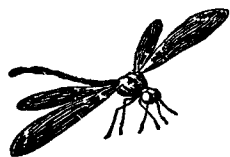
nu ne va mai fi posibil a afirmă, că acest poet german n'a influențat întru nimic pe Eminescu; că sînt două naturi poetice de difarit gen și că între ei doi n'ar fi alte puncte de asemănare decât acele ce există în general între fruntași ai omenirei cari sufăr, cum sînt Byron și Leopardi...

Din potrivă. O analiză amănunțită ne împune convingerea, că în întreaga literatură universală nu se găsește două firii de-o înrudire mai intimă și absolută ca aceea dintre Lenau și Eminescu. La amîndoi pesimismul e de natură organică, ereditar, — un lucru absolut cert. Acelaș temperament, aceeaș lipsă de energie, acelaș dor de-o viață pribeagă. În amîndouă părțile acea autosugestiune, care silește pe criticul R. Meyer din Berlin să numească pe Lenau „ein Selbstmörder seiner Seele“, —¹ apostrofare ce foarte bine i se poate face și lui Eminescu, dată fiind ușurătatea și lipsa de scrupul la îngrijirea sa trupească și sufletească. Dar această înrudire nu-i scade nimic din valoarea lui Eminescu, pentru că el aici n'a fost un simplu imitator, nici n'a contrabandat idei și forme, iar în ce privește partea estetică și artistică a musei sale, ea e în incontestabilă ascendență față cu Lenau, un adevăr recunoscut de cîrînd și de cătră un tiner critic german G. Adam. Asemenea în poeziile de mai puțin subiectivism, și acolo unde ironia romantică și satira iasă mai mult la iveală, Eminescu e totdeauna superior; aceasta și în poeziile de cuprins alegoric, ca de pildă în „Luceafărul“. Împutarea ce i se aduce lui Lenau, că prea a fost om și prea puțin artist în versurile lui, nu i se poate aplica și lui Eminescu. Asemenea lipsește din poeziile lui Lenau viguroasa notă națională...

Dar despre toate aceste ne-am putea convinge mai ușor, dacă am avea mai multe traduceri din Lenau. Până acum înse un numer foarte neînsemnat de versuri de ale lui aș fost traduse în limba noastră. Ar fi de dorit ca tinera noastră generație de poeți, aproape cu toții romantici, să-și îndrepteze atenția asupra lui Lenau și prin traduceri bune să servească material pozitiv de comparație între el și Eminescu. Versurile lirice ale lui Lenau, în o traducere bună, ar fi o podoabă pentru literatura noastră.

IL. CHENDI.

¹ Die deutsche Literatur des neunzehnten Jahrhunderts. Berlin 1900. p. 179.

Toamnă.

*A 'ngălbenit la poartă 'n stradă
Azi noapte teiul fără veste,
Azi frunza-î ca de aur este;
Vin copilașii ca să-l vadă.*

*Și-î teiul ca scaldat în rouă.
Ce risete, ce veslie!
Când frunza lui cea aurie
Pe capetele lor o plouă.*

*Cum șueră în stradă vîntul,
Și tot mai tare se îndeasă
Burhaiul ce din nori se lasă,
Acoperînd întreg pămîntul.*

*Cad ritmic picurii de ploae,
Și-î un pustiu grozav afară.
Visînd o nouă primăvară,
Trist teiul crengile-și îndoae.*

Octombre 1900.

SORIN.

Psycheea.

(Urmare.)

Așă dar, dle visionar, observînd bine aceste lucruri în amănunțimea lor și vedînd unde și cînd trăim, să-mi dai voe să te compătimesc, încheiă Antigona.

Exasperat de cele ce îi auziră urechile în câteva momente, a mai întreat-o:

— Atunci nu-î chip de a scăpa de prăpastia în care ne precipită curentul feminist?

— Nu, fiind că curentului puternic, geaba veî pune stavilare artificială, el le va nimici și-și va urmă calea croită. Însedar ve încercați, visionarilor, a descrie tipurile așă după cum nasc și se plămădesc în inima dvoastre; aceasta ar însemnă să ve înșelați pe voi ca pe niște prunci, cum încereți să-î astîmperî cu jocuri frumoase.

„Obiectul ce priviți în față e frumos, dar ia întoarceți-l la dreapta și la stînga, examinați-l în toate amănunțimile lui și în urmă ve apucați a-l descrie; filosofați bine și vedeți, dacă merită atîta osteneală. Cu violența în priviri, cu iadul în inimă, cum voiți voi să găsiți în noi idealul gîndurilor voastre?

„Voi ne cereți cumpătare în dorințe — dar am putea fi cumpătate, cînd vecina ne dă sută la sută înainte cu luxul ei, de și pe a doua zi poate n'are ce gustă, afară numai prin vre-o întîmplare norocită, de nu s'ar ivi iverul la ușe să schimbe calea destîmului.

„Și apoi, vorbitu-ne-a cineva de virtute în familie? Atrasu-ne-a vre-unul atenția asupra adevărului înțeles al vieții?

„Ori, ce datorie urmează să îndeplinim după ce

scăpăm din cătușele părintești al căror cămin ne devenise în ultimul timp o închisoare plictisitoare?

„Prin felul purtării alor noștri, care-î perspectiva ce ne lasă să întrezărim prin pânza viitorului ce ne așteaptă? o nuntă feerică, saloane luxos tapitate, mobilier parisian, vestminte scumpe, lachei cu livrele pe capra landoului, iarna la bal — vara la băi și noi niște ființe eterice la voia cărora urmează ca soarele să-și schimbe cursul de la resărit la apus și vice versa, căci — Doamne ferește, neimplinindu-ni-se voia — ne îmbrăcăm în pielea lui Nerone, cu singura deosebire că, în loc să dăm foc părului nostru, îl aprindem pe al bărbatului, lucrul fiind mult mai lesne de făcut, când mai ales e o gogoriță la ordinele noastre.

„Mamele noastre preocupate cu rolul și însemnătatea lor în societate, ori altele cu neînțelegerile tovarășilor, din pricina neșatisfacerei gusturilor noastre nemăsurate, mai au timp oare să se ocupe de noi, să ne pue dintr' început la greū ca să-l putem suportă cu ușorință și resemnare la nevoe? Unele dintr'o vanitate stupidă nu ne permit să ridicăm nici un paiu de la locul lui, spre a nu-și înjosi scumpa odraslă lăsând tot restul casei pe seama femeii de casă.

„Ne învață nițică franțuzească și piano și cu această educație umflătoare — se umflă prin saloane sau mahala, că copila lor e grozăvie mare și nu mint, căci grozavia noastră nu se sfiește să se manifeste prin arătarea unor coarne sarsaileane, împopbim frunțile nepătate ale virtuozilor cetățeni, mult desonorații noștri bărbați.

„Și din noi ... păpusi frumoase — în cari caprițile doar mai viază, voi voiți să ve creați idealul? Iată de ce te plâng, când îndrăznești să afirmi în scrisori năsuințe ca cele ce te silești să le adoapte și Psycheea, care nu poate fi cel mult decât o camaradă din ale mele, cunoscătoare a vre-unei limbii moderne etc. etc.“

Ultimele cuvinte ale Antigonei i-au atins inima ca și cum ar fi simțit atingerea unui fer roșu,

„Audi! murmură Kama, fără să fie audiat; să o coboare pe ea la nivelul comun al ființelor de care sufletu-mi simte oroare!

De astă-dată fixând-o în ochi cu mai mult interes, reluă:

„Prin sinceritatea inimei tale m'ai determinat să-ți divulg o taină și adică de ce ți-aș fi ascuns tocmai ție motivul despărțirii mele de Psycheea, care pentru alții ar părea cine știe ce grozăvie, când colo, e atât de simplă istoriora iubirei noastre și așa de poetice peripețiile ei, încât n'ai mai sta nici o clipă la îndoială de a privi de jos la înălțimele albastre, unde tronează Psycheea și de a mărturisi tu însă-ți superioritatea ei asupra ta și a tuturor camaradelor tale.

„Înainte de a intra în povestire, trebuie să cunoști Antigona, cât de mult me simt fericit de a împăspătă în minte-mi clipele prime ale iubirei noastre.

„Închipuește-ți draga mea prietenă, să te vezi pe drumul celui de al șase-spre-zecelea an, frumoasă ca un inger, fragedă ca un boboc de rosă înrouat și nesmul încă de la tulpina-i, dulce și gustoasă ca o fragă coaptă și pe lângă chipul arătat să ai o fire blândă, o inimă blajină și un suflet nobil gata a ferici pe un suflet ales.

„Tocmai într'un așa moment ochi Psycheei s'au încrucișat cu ai mei.

„În prima zi n'am avut curaj să me uit drept în seninul ochilor ei mari ce-mi evocau mărirea și infinitul cerurilor. A doua zi inse, am surprins în adâncul lor bunătatea și dragostea lor. Într'adevăr, Psycheea a prins a me iubi fără a se gândi la consecințe și la piedicele ce ni s'ar fi pus până la infinit. Nu me jenez a-ți mărturisi că pe vremea aceea trăiam pe lângă o mătușă bogată, fără alți moștenitori decât pe mine și nici Psycheea pe atunci nu cred să fi bănuț macar, că nu făcusem încă nimic alta, decât studiul amănunțit al boiului meu de flacău cu ochi fermecători, de a-mi potrivii mai bine freza pe frunte, după cum o cerea moda, să-mi aleg cel mai radios bobocel de trandafir din grădina tușei și să-l anin la butonieră, să torn din greșală pe hainele mele câte vre-o sticlă de apopanax sau violet de Parma, și să apar ca o arătare sfântă înaintea Psycheei, care și ea la rëndul ei, pe lângă harurile Dumnezeesci cu care o înzestrase natura, se îngrijiă să-și anine la stânga înfloritului ei sin floarea „nu me uită“ — fixându-me de la geam cu privirea ei duioasă, ascunzându-și din când în când capul printre perdele, pe când în giurul ei plutiă un val de parfum de zambile învalte și alte flori primăvăratice ce creșeau în glastre.

„De și ne vedeam în fie ce zi dimineața, la prânz și seara de zeci de ori, totuș săptămâni de a rëndul n'am putut vorbi cu dâna decât prin intermediul privirilor.

„Din când în când me făceam că dau atenție vre-unui obiect din apropierea ei și raza pornită din ochiul meu atingea în tangenta frumosul ei cap, când în aceeași clipă privirea ei schinteetoare căută să-mi pătrundă în adâncul sufletului, să citească gândul meu din urmă.

„Aceste momente de speranță unită cu nesiguranta îndoelei formează prima epocă a romanului iubirei noastre.

„Omul cel mai simplu cu duhul ar fi putut ghici că ne adorăm în taină, de și nimeni până aci nu ne-a surprins vre-o șoaptă. Și cum s'ar fi putut întemplan una ca asta, când noi însine — eroii situații, n'am îndrăsnit să ne uităm unul în ochii altuia decât din fugă și cu multă sfioțune?

„În cea ce me privește, nu dedesem încă de bănuț nimeni că muriam de dorul Psycheei. Dacă me aședam la fereastra casei tușei mele, din dreptul ferestrei unde își făcea aparițunea Psycheea, ca o stea luminoasă, apoi luam câte o carte și me prefăceam a fi cufundat în studiul ei.

„Psycheea inse, eră mai puțin prefăcută sau mai bine zis, de loc. La întrebările măsei, că ce are, de-i așa de abătută și palidă, ea n'a întârziat de a-i mărturisi adevērul: il iubesc mamă, afirmă ea, îngenuchiând înaintea ei.

„Mamă-sa, serios îngrijiată de aceasta schimbare a Psycheei, trecu la tușea mea și se încercă pe căi indirecte să me facă să me astempăr. M'a părit cu toată indignarea-i sufletească că aș nutri gândurile cele mai negre față de fiica sa, că prin purtarea mea necuviincioasă aș fi compromis viitorul Psycheei.

„La dojenele tușei mele, holbai ochii de spaimă, căci aveam și de ce să me inspăimânt. Nu me șciam vinovat întru nimic, decât că, în noaptea trecută, atras în cursa unui vis „misterios și blând din

L A M A N E V R E.

cale afară“, me făcuse să cred că-s mirele Psycheei și 'n voe bună o sărutam... Ah, prima ei sărutare o gustam în vis; ce delicios, ce sublim!

„Nu este așa, Antigona?”

„În fine, după multă și amară morală din partea tușei mele, care și-a schimbat părerile bune din clipa acea despre mine, și am început chiar la moment să simt efectele disgratiei sale, am mărturisit cu mâna pe conștiință că nu cunosc pe Psycheea; că acum pentru prima oară i audieam de nume (acesta eră și purul adevăr), că nu-mi aduc aminte să fi vădută decât o singură dată la fereastra ei printre flori; dar că n'aș mai putea-o cunoaște.

„Am călcat pe urmele sfântului Petru față de Magistrul seș pe care-l adoră precum ador și eu pe Psycheea, lăpădându-me de dânsa în fața celor două femei, cari, în acel moment erau judecătorii mei supremi.

„De me vei întrebă Antigona, că după ce m'am lăpădat de ființa adorată, ca să scap mai ușor, ce a devenit ea, ce am făcut eu?”

„Ți-aș răspunde: am zăvorit durerea în suflet și m'am pregătit să îndur totul cu speranța că, într'o zi, martora suferinței mele, imi va resplăti martiriul devenind tovarășa mea de veci.

„Da, acesta eră gândul meu; nu știu ce va fi gândind Psychee, când mamă-sa a venit să-i spulbere ilusiile despre mine.

„Totul ce știu e că a treia zi, după scena descrisă, ne mai vedând pe Psychee la geam, numai bine n'am gândit de norocul meu.

„Ce devenise Psycheea? Pe cine puteam să întreb? Me uita încă odată la geamul ei închis și cu perdelele lăsate și-mi pără că întunericul morții me amenință cu groază.

(Va urmă.)

PETRU VULCAN.

C ă s ă t o r i a .

(Fine.)

Pasquier spune că căsătoria e o instituție care se potrivește cu toate vârstele: „femeia, zice el, e stăpâna bărbatului tiner, tovarășa celui de vârstă mijlocie și îngrijitoarea celui bătrân“.

Un alt francez zice:

Ma foi, dans un bon lien
Vingt-cinq ans sont pour rien.

Cu toate acestea înse, căsătoria nu e o instituție populară și pe cât și atât cât pot, tinerii se feresc de dânsa. Care să fie cauza acestui fapt? Nesiguranta de a nemeri bine, nesiguranta fericirii în căsătorie. S'a zis chiar că însurătoarea e o loterie.

Sunt triburi sălbatice în Africa la cari e obiceiul ca regele, când se sue pe tron, să se însoare cu 50 de neveste. Acest us își are explicațiunea în faptul că pentru a se menține pe tron, el are trebuință de oameni devotați cari să-l apere cu brațul la nevoie, și cine are mai mult interes să-l menție pe tron decât rudele nevestelor lui? În cazul acestor regi zicătoarea de mai sus ar fi bine aplicată, căci ar fi o adevărată minune dacă toate cele 50 de femei,

alese nu pentru calitățile lor personale, ci pentru numărul și forța corporală a rudelor lor masculine, ar eși numere câștigătoare pentru bărbatul lor. Pentru noi înse, oameni civilizați, cari suntem liberi să ne alegem tovarășul vieții, e o rușine să zicem că e o loterie căsătoria. Reul e că nu alegem bine sau că alegem dintr'un punct de vedere greșit.

Femeia alege bărbatul pentru pozițiunea lui socială sau pentru avere. Bărbatul alege, în general, femeia pentru bani sau pentru influența familiei ei, rare-ori o ia pentru frumusețe. Pentru calitățile ei intelectuale, și sufleteșei nu o ia nici odată căci, în cele mai multe casuri nici nu o cunoaște în deajuns pentru a-și putea da seama de existența lor. Pasquier, care s'a însurat de 3 ori, spune chiar că și-a ales nevestele propter opus, opes, opem.¹

Chestia zestrei a luat proporții atât de mari, încât fata care n'are avere, nici nu mai trage nădejde de a se mărită. Madame de Sévigné deja scrie, vorbind de truseul fiicei sale:

„Cum? cincî zeci de mii de livre pentru ca dl de Grignon să locuiască cu fiica mea! și autorul dramatic Quinault, care avea 5 fete de măritat, esclamă deseserat:

„Quoi, cinq actes devant notaire?
Cinq filles à pourvoir!
Ciel, pent-on jamais avoir
Opéra plus fâcheux à faire?”

Căsătoria e, așa dar, la cele mai multe po-poare, un schimb de avantagii la cari se adaogă și desavantagiul de a te legă de o femeie sau de un bărbat cu care nu te poți înțelege.

Was er vom Glück der Ehe spricht
Herr Vetter das sind Träume.
Die Eh' ist Prosa nicht Gedicht
Denn Mann und Frau weis Er gar nicht
Sind selten, selten Reime.²

Rare-ori se mai aude de căsătorii din dragoste contractate de persoane tinere și impulsive sau de câte un bătrân cu câte o nenorocită de fată care-l ia ca să scape de miserie. Asupra acestora din urmă nici nu me opresc, voi vorbi numai despre căsătoriile din dragoste în care există iubire și de o parte și de alta. Când tinerii cari se iubesc și se însoară s'aș cunoscut mai de mult și au avut vreme să-și studieze, reciproc firea și temperamentul, căsătoria lor dă roade bune; când înse iubirea a fost o simplă pasiune, născută într'un moment, pentru ochii frumoși ai cuiva, despre al cărui caracter nu știe celalalt nimic, ele dau rezultate mai triste încă decât căsătoriile zise de conveniență.

Alegerea trebuie făcută înainte de a fi început a se naște în noi sentimentul de iubire pentru cineva, căci atunci și defectele sale ni se par calități; ar trebui să ne alegem dar prietini și cunoștințele personale cu cari ne adunăm și pentru una dintre cari,

¹ Pentru muncă, bani și îngrijire.

² Cea ce spuî despre fericirea în căsătorie,
Sunt visuri, vere.
Căsătoria e prosă, nu e poezie,
Căci bărbatul și femeia
Rimează foarte, foarte rar.

la un moment dat, s'ar putea naște în inima noastră un sentiment mai puternic decât amicitia.

În ceea ce privește căsătoriile de conveniență, ele sînt condamnabile din toate punctele de vedere, și care contractează o asemenea legătură își merită soarta, atunci când căsătoria nu dă roade bune. Rezultatelor desastroase ale unei căsătorii de acest fel se datorează aserțiunea, plină de amarăciune, a marului poet englez Milton, care zice: bărbatul nu găsește nici odată femeia care-i convine, sau că atunci când o găsește, ea e deja a altuia.

Însoară-te, dar, cu cine-ți place, căci dacă iubești fără a te însurá, te vei însurá cu cine nu iubești și vei dorí, în curînd, să nu fii iubit nici odată și mai ales să nu te fi însurat.

Odată alegerea făcută, fericirea în căsnicie depinde mult și de purtarea reciprocă a soților. Cei vechi comparau bărbatul și femeia cu substantivul și adjectivul cari trebuie să concorde în gen, numer și cas. În tot cazul, atât bărbatul cât și femeia trebuie să fie gata a-și face concesionii mutuale, ba chiar micii sacrificii reciproce. Zic mutuale și reciproce, căci ar fi nedrept ca femeia să le facă pe toate și bărbatul să fie scutit de ele. E foarte probabil ca o femeie de treabă, care-și iubește bărbatul, să înceze de-a-l mai iubi, când, pe lângă alte calități, va găsi în el, cum zice poetul englez, și puțină indulgență pentru micile ei neajunsuri:

Be to ber faults a litte blind
Be to her virtues very kind
Let all her ways be un confined
And clap a padlock on her mind.¹

Pe lângă aceasta, femeia care departe de a fi refractară căsătoriei, o consideră și cu drept cuvînt, ea scopul final al vieții sale, ar trebui să se crească în acest sens și me întreb dacă statul, care are nevoie de căsătorii fericite și de generații viitoare crescute într-o atmosferă pacinică și armonioasă, iar nu într'un vârtej de emoțiuni neplăcute, și care trage folos din ele, n'ar trebui să organizeze școalele de fete astfel, încât pe lângă instrucțiunea pe care o primesc elevele, să se imbibe de sentimentul datorii cari le așteaptă și să capete și cunoștințe practice folositoare conducerii și creșterii copiilor?

Căsătoriile contractate de timpuriu sînt în general mai fericite decât cele contractate tîrziu, la o vîrstă când obiceiurile, devenite tabeluri, s'au transformat în o a doua natură și sînt greu de desrădăcinat, când, cu alte cuvinte, nu mai sîntem „plastici“ ... Mi se pare că nici o legătură n'ar putea fi mai nepotrivită și mai instabilă decât aceea dintre un flăcău tomnatic și o fată bătrână. Germanii zic: Jung gefreit hat noch niemand gereut² și au în cele mai multe cazuri dreptate. Unde mai pui plăcerea pe care trebuie să o resimți la bătrânețe, când privești mai multe generații ivorite toate din tine și persoana care ți-a fost dragă și cu care ți-ai petrecut cei mai frumoși ani ai tinereții? În Orient toată lumea se căsătorește de timpuriu și priu urmare mai toți pot zice ca bătrîna Algeriană: „Ma fille, dis à la fille de ta fille que sa fille pleure“.

OTTO DALBAR.

¹ Fii puțin orb pentru cusururile ei
Și admiră-i calitățile bune.
Las-o liberă în acțiunile sale
Dar încătușează-i inima.

² Nu s'a căit încă nimeni de a se fi însurat de tiner.

Doine din popor.

Dorecui pîriul de jumătate,
Dorul me luă de spate.
— Ha! înderēt mēi fîrtate,
C'om vinde și ce-om avea,
Și-om plăti și dajdia!

(Din Celeiū, Romanaii.)

— Foaie verde foi de nucă,
Cine-mi hăuleșce 'n luncă?
— Lelișoara fără furcă.
— Zi-i dracului să se ducă,
Că ne lasă fără muncă,
Și fără parale 'n pungă!

(Din Caracal, Romanaii.)

Frunză verde iasomie,
Bine zis-a frunza de vie,
Că dragostea nu-i moșie,
Numai trudă și urgie;
Bine zis-a frunza de alun,
Că nici dorul nu-i bun,
Dorul unde se pune,
Nu face lucruri bune!

(Din Caracal, Romanaii.)

Verde foaie avrămeasă,
Usucă-te tuță deasă,
Să me uit la neica 'n casă;
Să ved neica ce-mi lucrează,
Orî lacrimi pe masă varsă!

(Din Celeiū, Romanaii.)

Frunză verde de mohor,
Ardă-te focul de der,
N'am topor să te omor,
Frunză verde ș-un scaiū,
Nici secere să te taiū,
Că nu mai pot de tine,
Arde inima 'n mine!

Cine iubește și lasă,
Dă-i Doamne pedeapsă în casă,
Pe copii și pe nevastă,
Când șade cu ei la masă,
Ca să vadă că-i pedeapsă,
Cine 'n lume nu iubește,
Me mir la ce mai trăiește!

(Din Corabia, Romanaii.)

Frunză verde ș-un dudăū,
Bine mai trăiam flăcăū,
Încălicam calul meū,
Și plecam unde vream ei;
Dar acum m'am 'nsurat,
Grija casei c'am luat,
Busuioc verde pe masă,
Remăi maică sănătoasă,
Dacă n'ai fost bucuroasă,
Ca să fii cu fecior la masă!

(Din Caracal, Romanaii.)

CHRISTIAN N. ȚAPU.

SALON.

Veste rea...

Cu capul plecat, cu pașii rari și liniștiți, Alexandru se întorcea de la poștă. Eră foarte abătut, căci iarăș nu primise nimic. Trecuse multă vreme, de când trimisese cea din urmă scrisoare verișoarei lui de la Câmpulung. Așteptase mult, mult, un răspuns; se miră el însuș, cum putuse să aibă atâta răbdare. Și în timpul din urmă, de trei săptămâni în fiecare zi, făcuse aceeaș cale. Și totuș nu primise nimic!

Își aducea aminte, ce vesel intră altă-dată, în odăița lui scundă și întunecoasă, când se întâmplă de primăi vre-o scrisoare de la Câmpulung. Cu ce interes citia scrisoarea de câte trei, patru ori, până o învăță de rost. Căci citia în astfel de casuri lucrurile cele mai importante pentru el, află știri amănunțite despre Elena, cea mai bună prietină a verișoarei lui. Verișoara lui șcidea, că el ține mult la Elena, șcidea, că privirile limpezi ale Elenei l-au cucerit și totdeauna îi scriea mult despre ea.

Și acum de-atâta vreme nimic, nimic!...

Într'o zi, tocmai când își puse de gând să meargă pentru cea din urmă oară la poștă, primi o scrisoare. Eră o scrisoare mică, cu adresa scrisă cu niște litere fine, subțiri, se vedea de departe, că e de la o femeie. El o cunoscă îndată; eră de la verișoara lui din Câmpulung. Înveselit, schimbat de această întâmplare atât de mult așteptată, plecă repede acasă. Acasă putea s'o citească în liniște, putea s'o înțeleagă mai bine.

Ajuns acasă, se închise în odăița lui, să nu fie conturbat de nimeni. Rupse plicul, și când voi să citească scrisoarea, începă să i se bată inima cu putere, mâna îi tremurá, așa că literile îi jucau sub ochi. Din câtă veselie avă la început, acum îl apucară niște presimțiri, că scrisoarea nu-i va aduce nici o veste bună, nu-i va face nici o plăcere.

În sfârșit începă s'o citească. Erau tot șciri familiare. La urmă de tot verișoara lui îi scriea: „Aici nu e nimic nou, atât se svoneșce numai, că la Paști va face nuntă Elena“.

Și totuș nimic nou! Asta nu însemnează nimic?

Remase nemișcat, zăpăcit. O peatră grea par că i se aședase pe inimă și-l apăsă și-l chinuia grozav. Capul îi ardea și inima i se bătea cu putere. Se sculă de la masă și începă să se preumblă încet prin odaie. Nu mai șcidea ce face.

Ea, să se mărite! ... Dar' nu, nu se poate! Ea, la care gândise toată viața lui, pentru care ar fi fost în stare ori când să se jertfească, ea, să se mărite! O! Eră o tortură! Adecă Elena a ris de el numai, adecă ea nu voise să înțeleagă nimic, din tot ceea ce făcuse el pentru ea! Atât de nepăsătoare, atât de nesimțitoare să fie!?

Și câte alușii făcuse el, la planurile lui, când vorbise mai în urmă cu ea! Odată îi spusese chiar, când venise vorba despre măritate, că ea e prea ti-

neră încă, că el peste puțină vreme e liber, intră în funcție și... Și ea a ris și i s'a uitat lung în ochi. Cum să nu fi înțeles ea toate acestea?!

Și într'o clipă îi trecură prin minte toate petrecerile, pe care le avusese el, când fusese mai în urmă la Câmpulung. Ce vesel, ce fericit se simția el atunci și ce n'ar fi dat, să poată rămânea pentru totdeauna acolo!

Într'o zi, eră tocmai ziua de Paști, se preumblă amândoi în grădina publică. Ce mult au vorbit și-au ris atunci! Și muzica militară, care cântă în chioșc, i se părea atunci cu mult mai puternică și mai frumoasă, ca altă-dată, cerul mai albastru și soarele mai strălucitor! Eră mulțămît, încântat.

Și-acum? Lipsit de ori ce speranță, de ori ce veselie! A fost o lovitură prea îngrozitoare pentru el, prea neașteptată, întâmplarea asta, ca să-l lase nepăsător.

Căci natura lui îl făcea, să simtă lucrurile mai altfel decât alți oameni; îl impresionă ori ce lucru, dar' aceste impresiuni îl făceau să i se sgudue tot corpul, îi slăbiau puterile și-l făceau să stea multă vreme gânditor, abătut. Și-această întâmplare îl mișcase mult, îl zăpăcise și-i sleise puterile.

Peste vre-o câteva zile, primi biletul de logodnă al Elenei. Fața lui trasă luă o expresie de spaimă, de disperare. Se făcă palid ca un mort și începă să tremure, iar' de-asupra templei, în partea stânga, simți o durere, care-l apăsă ca o peatră.

Zile întregi sta retras în câte-un colț, trist și adâncit în gânduri...

Din când în când se uită la biletul ce primise, îl cetia tare și ridea, ridea —

Brașov.

STELIAN RUSSU.

Originea femeii.

Într'o poveste indiană — tradusă de un învățat englez din limba hindostană, — se dă următoarea interesantă versiune despre originea femeii:

Când Parabrahma, creatorul universului în mitologia indiană, voi să creeze pe femeie, a făcut fatala observare că la crearea bărbatului i s'a isprăvit întreg materialul. Consternațiunea i-a fost mare și l-a pus pe gânduri adânci. Regândindu-se a ajuns la următorul rezultat: Luă grațioasa rotundime a lunei, liniile undulătoare și mlădierea șarpelui, spiralele elegante ale plantei suitoare, tremurul ușor al firului de iarbă, grațiositatea și flexibilitatea sălciei, frăgețimea floarei, ușurătatea penei, privirea blândă a porumbiței, raza șagalnică a soarelui, lacrimile norului trecător, neconstanța vântului, șfiala iepurelui, vanitatea păunului, rigiditatea diamantului, dulceața mierii, cruțimea tigruului, văpaia focului și receala zăpedei, limbuția papagalului, ciripirea turturicei, lingușirea precum falsitatea și maliția pisicei. Toate acestea Parabrahma le amestecă și alcătui din ele femeia, pe care o dete bărbatului de soție.

Povestea ne spune mai departe că bărbatul gustând societatea femeii timp de o săptămână, se duse la creatorul și zise:

— O Doamne, creatura ce mi-ai dat, imi otrăvește viața. Ea-și bate gura necontentit și imi ocupă

toată ființa. Se plânge mult fără a avea motiv, și e mai totdeauna bolnavă. Te rog, scapă-me, căci nu pot trăi cu ea. Și Dumnezeu îi luă înapoi creatura iubită. Dar după o săptămână se ivi omul.

— Doamne, zise el, de când mi s'a dus soția, me simt izolat. Acum îmi aduc aminte că femeia nu numai flecăria și suspină, ci îmi și cântă cu glas dulce și me desmerdă. Dacă nu o pot redobândi, nu vreau să mai trăiesc.

Îndelung răbdătorul Creator avu compătimire de omul măhnit și-i dădu încă odată femeia. Dar abia trecură trei zile și iarăși se prezentă înaintea lui Parabrahma și se plânse:

— O Doamne, nu știu cum mai e, dar acum sunt convins, că soția îmi face mai multă supărare decât bucurie. Te rog, scapă-me de ea.

— Făptură ingrată! zise Dumnezeu foarte mănios, du-te și veđi cum te vei împăcă cu ea. Eū nu ve mai despărțesc. Tu zici că nu poți trăi cu ea, dar de acum înainte nici să nu fii în stare a trăi fără ea!

Și așa a ramas până în zilele noastre.

LITERATURĂ.

Sexta. Tinerul și talentatul nostru poet, dl Haralamb G. Lecca, unul din cei mai sirguincioși colaboratori ai noștri, a scos un nou volum de poezii, scrise în ultimii trei ani, al șesele al operelor sale. De aceea i-a dat titlul „Sexta”. Întocmai ca în volumele sale de pân' acuma, autorul ne prezintă niște bine țesute lucrări de artă, din care înse nu lipsește nici simțirea, cel mai pregnant semn al poetului adevărat. Din volumul acesta reproducem poezia din fruntea numărului nostru de acuma. Prețul 2 lei 50 bani.

Academia Română a ținut vineri 6/19 octombrie ședință publică. Cu ocaziunea aceasta s'aū făcut următoarele lecturi: Dl Gr. G. Tocilescu: Materialuri folkloristice române și material epigrafic pentru un Corpus inscriptionum slavoromanicarum. Dl dr. V. Babeș: Tratatul pelagrei.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1902, Academia Română va decerne și următoarele premii: *Premiul Princesa Alina Stirbei* pentru cea mai bună scriere în limba română despre: „Principiile morale și creștinești de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor”. „Această sciere va arată în mod metodic legile morale cari trebuie să conducă pe om în viață și mijloacele ce trebuie întrebuințate de părinți și de crescători, pentru ca germenii cerințelor morale să fie desvoltați și întăriți, treptat în inima copiilor și a tinerimii pentru ca voința acestora să fie îndrumată cu constanță spre tot ce este bun și virtuos, precum și spre îndeplinirea datoriilor multiple ale omului; în fine pentru ca copiii și tinerimea să fie de timpuriu astfel conduși, ca germenii celor bune să nu fie slăbiți într'ensul, iar germenii celor rele să nu fie opoșiți și încurajați”. (Din Actul de donațiune.) Premiul este de 8500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuețile de tipărirea scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. — *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, celei mai bune lucrări

scrise în limba română asupra următorului subiect: „Studiū comparativ asupra dialectelor și sub-dialectelor române”. — *Premiul Adamachi*, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Domnia lui Ștefan-cel-Mare”. — *Premiul G. San-Marin*, în sumă de 2000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (decis. 6 martie 1895), celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine atât la Orient cât și la Occident, începând cu secolul XVI până în anii din urmă”. Terminul prezentării manuscriptelor la concurs este până la 1 septembrie 1901.

Dramă despre uciderea profesorului Mihăileanu. Uciderea mișlească de cătră bulgari a profesorului Ștefan Mihăileanu pe stradele Bucureștilor a stârnit un numai indignațiunea tuturor Românilor, dar a inspirat și o scriere dramatică. Autorul acesteia este cunoscutul nostru colaborator dl Petru Vulcan, originar din Macedonia, patria natală a asasinatului profesor Mihăileanu. Lucrarea sa poartă titlul: „Asasinarea lui Ștefan Mihăileanu” dramă originală în 4 acte și 6 tablouri. Drama e scrisă de ocazie și ca atare de sigur ar avea mare succes pe vr'o scenă din București. Prețul 1 leu.

Un studiu asupra limbei române. Dl Nicolae Sulica, tinerul profesor din Brașov, a scos la lumină acolo un prețios studiu asupra limbei noastre. Lucrarea sa, retipărită din „Gazeta Transilvaniei” în o broșură, poartă titlul: „Antropomorfisme și antiantropomorfisme în limba română”. Afară de conținutul științific, are meritul d'a fi scrisă într'un stil ușor, încât și cei ce nu sunt specialiști o pot ceti și înțelege. Credem că va fi bine primită în toate cercurile noastre literare. Prețul 80 fileri.

Justiția sub Ioan Caragea. Acesta e titlul lucrării celei mai noue a dlui V. A. Urechia, care extrasă din Analele Academiei Române, a apărut de curând în edițiune separată. Volumul cuprinde o mulțime de documente istorice, reproduce în ordine cronologică, pe cari autorul le tâlcușese cu cunoscutele-i competență. O lucrare importantă în deosebi pentru cei ce studiază mersul justiției în România. Prețul 1 leu 60 bani.

Economia Rurală. A apărut la București: Manual de agricultură rațională, volumul IV. „Economia rurală” sau organizațiunea și administrarea moșiilor mari și mici. Pentru usul școalelor secundare și superioare de agricultură, învățământul particular și de consultat pentru agricultorii patriei, de dr. George Maior profesor de agricultură la școala centrală de la Fereastră și la seminarul Nifon mitropolitul. Cu 35 figuri intercalate în text. Editura proprie a autorului. Prețul 10 lei sau 8 coroane.

Îndreptar pentru ortografia română este titlul unei mici broșuri, al cărei autor, precum vedem din prefață este dl Vasile Dumbrava, profesor la gimnasiul din Beiuș. Lucrarea aceasta, precum ne indică și autorul, cuprinde strictul necesar al regulilor ortografice, explicate și prelucrate pe baza proiectului de ortografie al Academiei Române. Prețul 12 cr.

Iarăș un călindar pe anul viitor. A apărut la Brașov: „Noul călindar de casă, pe anul comun 1901. Anul XXI”. E continuarea unui călindar care de trei ani n'a apărut. Afară de partea calendaristică, cuprinde lecturi în prosă și anume: „Săricica”

comedie într'un act de Theochar Alexi; biografia lui Osman paşa; „Nu-î cum e zisă, ci cum e scrisă“ novelă de Nicolae Onciu; Să învăţăm a vedea şi a auzi; Am bilet domnule, glumă şi nu prea; Parisul şi expoziţia din 1900; Țiganul cu Sf. Ioan; Vrabia; Adevărul asupra morţii prinţului de coroană Rudolf; Pošta electrică; Teatrul de diletanţi, observări şi îndrumări de Theochar Alexi; Mărunţişuri. O singură ilustraţie: portretul lui Osman paşa. Preţul 50 filerî.

Studiu asupra pelagrei. Boala pelagra a luat dimensiuni considerabile în România. De aceea şi Academia Română s'a crezut datoare a fixa un premiu literar pentru un studiu de combatere a ei. Premiul acesta s'a decernat în sesiunea generală din primăvara trecută, premiându-se scrierea dlui dr. Ioan Neagoe. Aceasta a apărut zilele trecute sub titlul pûs în capul acestor rânduri. Lucrarea dlui dr. Neagoe, de o naltă valoare, studiază chestiunea aceasta fundamental. Face istoricul boalei, fixează cauzele care o produc şi propune remediile ce sînt de luat. Are şi câteva ilustraţiuni, precum şi o chartă, care arată estinderea grozavă a pelagrei în România. Preţul 6 lei.

„România Jună“, ziar cotidian, întemeiat anul trecut la Bucureşti, a încetat a mai apare. În numărul seû din urmă anunţă că-şi suspendă apariţia şi că probabil va apare la 15 novembre.

TEATRU.

Teatrul Naţional din Bucureşti. *Domniţa Olena*, dramă istorică în 5 acte, în versuri, de dl V. C. Cosmovici, care ş-a presintat lucrarea şi la premiile din anul trecut ale Academiei, iar de atunci a mai prelucrat-o, s'a jucat întîia-ora la 5/18 l. c. „Tim-pul“ serie că opera dlui Cosmovici conţine momente psihologice foarte bine prinse; totuş piesa, din punctul de vedere tehnic, are slăbiciuni. Dl Nottara, dna Arista Romanescu, dna Gănescu, dsoara Ciurescu şi dl Ioan Petrescu au jucat cu mare succes rolurile principale. — *Dsoara Agata Bărsescu*, întorcându-se din străinătate, va reapare pe scenă încă în luna asta, debutând în „Antoniû şi Cleopatra“ de Shakespeare şi „Gloria“ de D'anunzio. — *Pecate*, noua piesă a dlui Radu D. Rosetii, s'a pus în repetiţie.

Peneş Curcanul pe scenă. Dni T. Duşescu-Duşu şi V. Leonescu, cari au scris împreună piesa populară „Jianul“, au terminat o nouă lucrare dramatică intitulată „Peneş Curcanul“, pe care o vor presintă comitetului Teatrului Naţional din Bucureşti.

MUSICĂ.

Opera română din Bucureşti. Stagiunea se va deschide mercuri în 1/14 novembre cu „Petru Rareş“ operă originală în 3 acte de Ed. Caudella. Repertoriul cuprinde: Opere noue, necântate încă în româneşte: „Neaga“ de Carmen Sylva, muzica de Hallström; — „Petru Rareş“, muzica de dl Ed. Caudella; — „Crai Nou“, de V. Alexandri, muzica de Ciprian Porumbescu; — „Freischütz“, de Weber; —

„Africana“, de Meyerbeer; — „Otello“, de Verdi; — „Zidarul“ (Le Maçon), de Auber; — „Paiatele“ (Pagliacci), de Leoncavallo. Opere vechi: „Tannhäuser“, „Lohengrin“, de Wagner; — „Hugenoţii“, de Meyerbeer; — „Ebrei“, de Halévy; — „Aida“, „Rigoletto“, „Traviata“, „Ernani“, „Balul mascat“, „Trovatore“, de Verdi; — „Don Juan“, de Mozart; — „Mignon“, de A. Tomas; — „Norma“, de Bellini; — „Bărbierul din Sevilla“, de Rossini; — „Carmen“, „Pescuitorii de perle“, de Bizet; — „Faust“, de Gounod. — „Cavaleria Rusticana“, de Mascagni; — „Fra Diavolo“, de Auber şi altele. Personalul artistic se compune din drele: Antonietta Orcessi, primă soprano dramatică; Onoria Popovici, primă soprano dramatică; Cam. O. Mihăilescu, primă soprano legeră; Augusta Karbus, soprano dramatică; Virginia Miciora, mezzo-soprano; şi din dni: Eugenio Durot, prim tenor dramatic; I. Băjenaru, prim tenor liric; Gino Tesari şi Aurel Eliade, primii baritonii dramatici; D. Teodorescu, prim bas; Grigore Alexiu, bas; Al. Bărcănescu şi C. Grigoriu, tenori; C. Rădulescu, bariton, şi Const. E. Petrescu, comprimar. Corul e compus din 54 persoane; orchestra din 52 persoane, profesori şi artişti; corpul de balet din 30 eleve conduse de dl Thomaso Paris, profesor.

Serată declamatorică-musicală în Cernăuţi. Românii din Bucovina fac colecte în toate părţile pentru Palatul Naţional. Un comitet constituit din cele mai distinse dame române au organizat pe marţi la 23 octombrie n. o splendidă serată declamatorică-musicală în Cernăuţi spre acelaş scop. În fruntea aranjamentului erau doamnele Elena Eus. Popovici şi Minodora Stefanelli. După concert bal. Despre succes n'avem încă informaţiuni.

Musica românească distinsă la Paris. Christache Ciolac, vestitul lăutar din Bucureşti, care cântă în restaurantul românesc al expoziţiei universale din Paris, a fost chemat într'una din zile de preşedintele republicei Loubet să cânte cu banda sa la palatul Eliseului. Când Ciolac voiă să plece, preşedintele republicei i-a dat o sumă de 3000 lei. Ciolac refuză să-i primească, spunând preşedintelui: — „Me iertaţi Escelenţă, eu n'am venit la Paris, ca să me îmbogăţesc. Am venit ca să-mi cinstesc neamul şi ţeara mea. Destulă onoare este pentru mine şi ţeara mea, că am fost primit de Escelenţa Voastre, ca să ve cânt cântecele noastre româneşti“. După acest răspuns Ciolac a salutat şi a plecat. După două zile preşedintele republicei decoră pe vestitul lăutar cu „palmele academice“.

BISERICĂ ŞI ŞCOALĂ.

Congresul naţional-bisericesc din Sibiiu s'a închis sâmbătă la 7/20 octombrie. Principala sa hotărîre este înfiinţarea a trei eparhii noue pe teritoriul mitropoliei şi anume una cu reşedinţa în Timişoara, alta în Orade şi a treia în Cluş. În acest scop, a însărcinat pe consistoriul mitropolitan, ca să elaboreze un plan exact şi detaiat asupra modului şi tuturor condiţiunilor de realizare practică a acelor eparhii, arătându-se mijloacele şi garanţiile de înfiinţare şi susţinere a lor şi să-l substearnă proximu-lui congres. — Deputatul Parteniû Cosma a interpelat în cuasa rentei şcoalelor din Braşov. A zis că rezultatul obţinut este multumitor; modul înse cum se

administrează capitalul primit de la România jig-
nește dreptul autonom al bisericii gr. or. române.
Mitropolitul a respuns relatând cum s'a făcut com-
planarea și adaugând că încă n'a primit actul înche-
iat între guvernul român și ungar. Interpelatorul
constată știrbirea autonomiei, dar fiind că congresul
încă nu cunoaște ênsuș actul, care formează izvorul
anomaliilor, și astfel încă nu poate interveni, luă cu-
noștință de respuns, sperând că sinodul archidiece-
san își va face datoria. — S'a raportat că fundațiu-
nea Gozsdu, care înainte de 30 ani eră 94 mii, s'a
urcat la 1,813.732. Reprezentanța voeșce să facă un
internat în Budapesta. În curênd se va scrie biogra-
fia, iar din portret se va face ediție nouă, care
comunelor sărace se va împărți gratuit. — Membri
ordinari în senatul bisericesc al consistoriului mitro-
politian din eparhia Aradului s'au ales: Augustin
Hamsea și Ioan Ignatie Pap; membru ordinar din
archidieceșă în senatul episcopesc Parteniu Cosma;
în delegațiunea pentru despărțirile ierarchice din e-
parhia Aradului Petru Truța.

Noū doctor în drept. *Dl Aurel Grozda* din Și-
mand a fost promovat la universitatea din Cluș doc-
tor în științele juridice.

Serbarea jubileului de 200 de ani a unirii în
Lugoș s'a ținut la 7 octombrie n. cu mare pompă.
In ajun s'a aranjat un conduct de torțe în onoarea
episcopului Radu, cu care ocaziune au cântat coru-
rile din Oravița și Tievaniul-mare, iar dl avocat dr.
Aurel Vălean a ținut o cuvântare, la care episcopul
a respuns foarte călduros. A doua zi liturghie so-
lemnă, cu care ocaziune episcopul a rostit un discurs
festiv. Apoi s'a ținut adunarea Reuniunii învățătorilor.
Banchet. Seara concert, cu programul pe care
l-am publicat.

Visitațiune canonică în Sătmar. La 13 l. e. st.
n. dl canonic Moise Nyeș din Oradea-mare, însoțit
de dl dr. Felician Bran, archidiaconul părților săt-
mărene ale dieceșei de Oradea-mare, au făcut visita-
țiune canonică în mai multe parochii din Sătmar.
Întîiu la Ardușat, unde au fost întâmpinați la gară
de frunțașii poporului cu parocul local. Apoi în pa-
rochiile Buzeșei, Tâmaia și Farcasa, mai apoi în
Borleşei, Pomii, Vișmort și Borhid. Pretotindenii au
fost salutați și primiți cu căldură. Visitațiunea a fă-
cut cea mai bună impresiune.

Adunări învățătoresci. *Despărțământul Dergea*
al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceșă
Blașului își va ținea adunarea generală de toamnă
în comuna Cernuc la 14/27 octombrie. — *Despărțământul Sibiiū*
al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din
archidieceșă Blașului se va întruni în adunare ge-
nerală în Alamor la 27 octombrie n.

C E N O U.

Hymen. *Dl Petru Ardelean*, ales preot gr. or.
în Oșand, Bihor, și dsoara Elena Papp, fiica reposa-
tului preot gr. or. din Bunteșei Ioan Papp, își vor
serbă cununia la 27 octombrie n. în Bunteșei. —
Dl Ioan Crișan, absolvent de teologie și dsoara Au-
relia Chiciudean se vor cunună la 28 octombrie n.
în biserica gr. cat. din Tiagul-mare. — *Dl George*
Savu din Brașov și dsoara Maria Dima din Turheș
se vor cunună în 15/28 octombrie în Turheș. — *Dl*
Candin C. Suciu din Măgina și dsoara Marioara

Truța din Sâncel își vor serbă cununia la 15/28 oc-
tobre în biserica ortodoxă română din Mihalt. —
Dl Alesadru Bufan, funcționar la căile ferate c. r.
în Stanislau, Galiția, s'au cununat în 14 octombrie
în catedrala din Caransebeș cu dsoara Iuliana Io-
vescu, fostă învățătoare la școala capitală din Sê-
liște.

Cartea de rugăciuni a principelui Carol. Asu-
pra serbării intime de la Sinaia, cu ocazia ani-
versării celei de a 7-a a nașcerii principelui
Carol, mai putem spune următoarele: I. P. Ssa mi-
tropolitul primat și membrii Sinodului au fost pri-
miți la Castelul Foișor la orele 12 și jumătate, în
salonul de primire, de către principele Ferdinand și
princesa Maria și principele Carol. Mitropolitul
primat a ținut o cuvântare, urând principelui Carol
să trăiască încă ani mulți și fericiți și să calce pe
urmele înțeleptului seū unchiū. A arătat apoi că St.
Sinod presintă Altetei Sale regale ca dar o carte de
rugăciuni, pe care a înmănat-o binecuvântând pe
micul principe, care a primit-o cu evlavie. După
aceea principele Ferdinand a respuns mitropolitului
primat, că micul principe primește cu plăcere darul
Sf. Sinod al Sf. bisericii române și că pentru o bună
creștere trebuie și o educațiune religioasă. A urmat
apoi o scenă prea frumoasă, care a emoționat pe cei
de față. Principele Carol a luat cartea de rugăciuni
și a deschis-o la început și a cetit cu glas tare de
la început până la sfêrsit „Tatăl nostru“. La ora 1
după amiază membrii Sf. Sinod au luat dejunul la
Castelul Peleș, fiind reținuți de regele. A luat parte
la dejun întreaga familie regală, afară de regina
care a fost indispusă. Ducele și Duceasa de Mei-
ningen, și alte persoane. În total 40 de persoane.
Darul făcut principelui Carol de Sf. Sinod a fost
mult admirat. *Dl Lecomte de Nouy*, care a luat
parte la dejun, a spus că este o adevărată operă de
artă. După dejun s'a ținut cere la Castel. Cartea de
rugăciuni făcută dar principelui Carol de Sf. Sinod
are format mic și este tipărită la tipografia cărților
bisericeșei într'un mod artistic. Cartea este legată în
aur smălțuit, care cântărește un kilogram. Cartea
are cu totul o greutate de 1200 de grame. Numai
legătura, făcută la Viena, a costat 7500 de lei. Pe
coperte sînt 10 sfinți, 5 pe una 5 pe alta, lucrați
în aur și în stil bizantin. Pe prima copertă, sus, este
o cruce cu inscripția: „In hoc vinces“, iar la mijloc
este Sf. Gheorghe, patronul armatei române. Tot pe
prima copertă se află inscripția „Sf. Sinod principe-
lui Carol“, iar pe coperta a doua: „la al șeptelea
an al vârstei, 1900“. Cartea este o frumoasă operă
de artă.

Conflict româno-bulgar. Ziarele române și bul-
gare se află de câteva luni pe picior de rebel. În
vara trecută profesorul Ștefan Mihăileanu din Bucu-
reșei a fost asasinat de un bulgar cu numele Stoian
Dimitroff, pentru că susținea în organul seū „Pen-
insula Balcanică“ cauza Românilor din Macedonia.
Cercetarea făcută a scos la lumină, că asasinarea
s'a sevêrsit la ordinul comitetului secret macedonean
din Sofia. Aceasta a produs o legitimă consterna-
țiune în România, ai cărei fii ș-au vêrsat sângele
pentru eliberarea Bulgariei. A urmat apoi un schimb
de note diplomatice între ambele guverne. Cercetarea
a mai probat, că tot din ordinul aceluī comitet se-
cret a fost asasinat tot la Bucureșei un bulgar (Fitow-
ski) bănuīt de-a fi fost spion al turcilor. Ba s'au

descoperit și firele unui complot bulgăresc, urzit tot de comitetul din Sofia în contra vieții regelui Carol. Terminându-se cercetarea, inculpații vor fi judecați la 30 octombrie v. de către curtea cu jurați din București. Între cei inculpați este și președintele comitetului din Sofia, Boris Sarafoff, care va fi judecat în lipsă. Apoi actele, traduse în franțuzește, se vor trimite la Sofia, pentru procedere ulterioară și spre a se da României satisfacțiune.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș își va ținea adunarea generală duminică în 15/28 octombrie în sala cea mare a casei române, sub presiunea dnei A. n. Solomon, secretar dl dr. A. Chețian.

Noi advocați români. *Dl dr. Andrei Ilie* din Bihor a făcut la 9/22 l. c. în Budapesta censură de avocat. — *Dl dr. Aurel Vlad*, tinerul avocat român, s-a deschis cancelăria în Deva.

Petrecerea Casei Naționale în Sibiu, despre care am vorbit în nr. trecut, a reușit bine, dar venitul curat abia s'a urcat peste o sută de coroane. Au lipsit tocmai aceia, în onoarea cărora s'a dat petrecerea, deputații congresului. A făcut bună impresiune că câteva dame s'au presintat în costum național. Mult a delectat publicul grupa seliștenilor, 11 persoane, dame și domni în classicul port de acolo. Petrecerea a fost aranjată de un grup de dame, în frunte cu dna Cosma.

Șahul Persiei și o româncă. Cu ocaziunea petrecerii sale din urmă în Budapesta, Șahul Persiei a vizitat și o expoziție de flori. Aici dsoara Maria Caicutiu, o isteată și frumoasă legătoare de flori, i-a oferit un buchet. Șahul a primit cu plăcere buchetul și i-a dat un admirabil inel de diamant.

Gimnasiu de stat în Abrud. Se serie din Munții-Apuseni ai Transilvaniei, că acolo de câțva timp s'a pus la cale o mișcare pentru că să se ceară de la guvern înființarea unui gimnasiu de stat în Abrud, precum s'a făcut și la Făgăraș, unde nici macar catedră de limba română nu s'a sistematizat. Au fost invitate și comunele românești să-și dea succursul.

Desnaționalizarea Românilor din Bucovina. Vorbind despre înființarea unui episcopat catolic german în Cernăuți, „Timpul“ de acolo scrie: „Biserica catolică slavă a desnaționalizat până acuma nu numai mulți, foarte mulți Germani de prin aceste plaiuri, ei împreună cu Germanii a desnaționalizat și mulți Români. Ne aducem bine aminte că până pe la anii 1860, 1866, limba polonă era privită ca limbă de salon în Bucovina. În casele amplexiților de viță română limba polonă se vorbea cu predilecție, cu un fel de fală, ea era la modă, și creșterea copiilor exclusiv numai în limba polonă se făcea. Astăzi limba polonă, ce e drept, a eșit din modă; dar paguba ce ea ne-a adus nouă Românilor, e ireparabilă. Multe familii române au neglijat limba lor de hăturul celei polone și s'au polonizat sau cu desevărsire, ori s'au instrăinat de neam. Pentru Români limba polonă a fost limba de trecere către cea rusească. Toți proprietarii și toți rezeșii de peste Prut ce astăzi se dau de Ruși, prin polonism și-au pierdut conștiința romanității lor, și au devenit ceea ce se cred astăzi a fi.“

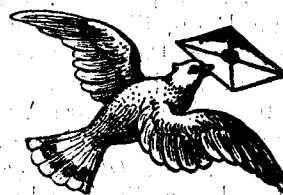
Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român. Lista tragerii la sorti a loteriei Casei Naționale. 7/20 octombrie 1900. (Câștigurile

se vor ridica cel mult până la 20 decembrie 1900.)
 Au câștigat obiecte în valoare de: 10.000 coroane: Nr. 28621. (L-a câștigat Asociațiunea.) — 3.000 coroane: Nr. 2558. — Câte 1.000 coroane: Nrii 13705 93605. — Câte 500 coroane: Nrii 3381 15236 35321 60579 67693. — Câte 200 coroane: Nrii 5798 8645 11819 27760 41385 43617 44147 66283 86509 87983. — Câte 100 coroane: Nrii 4386 4929 9868 23790 35856 40744 46851 64713 95542 97029. — Câte 75 coroane: Nrii 21741 23188 43474 46350 52206 53185 54016 59396 62146 62966 64660 65354 66750 66971 74184 82361 85055 92543 94478 99150. — Câte 50 coroane: Nrii 7334 11651 12079 12203 14482 17389 17658 30667 33488 36780 37560 42430 46959 57986 76252 79079 85996 90044 93732 99376. — Câte 20 coroane: Nrii 429 2439 2879 5278 6411 7183 13952 14097 15361 22820 23867 25001 26027 28877 28998 32690 39516 43064 43178 52285 54593 55388 58755 59114 60371 60899 64111 65217 67817 67854 68055 69009 72351 73768 78683 83757 86061 86103 87375 89357 89735 90399 91222 91530 92106 93026 94811 98611 99461 99730. — Câte 10 coroane: Nrii 12 2040 2102 2913 5318 5394 6468 7046 7118 7132 8383 8970 9420 9680 11012 12735 12748 13579 13931 14108 14307 15816 22277 23599 23882 23948 24554 24563 25084 25522 26015 26808 27662 28316 28926 32519 32901 36241 36556 38673 39490 39828 42186 42458 42681 42917 42970 43118 43313 44413 44541 45900 47677 48661 49671 50068 50484 54039 55456 55978 58589 60143 63973 64895 65736 66397 67528 69332 69769 70675 73491 73693 74804 75182 76362 76498 77741 78131 79238 79525 80793 81566 82045 82087 82203 82535 83395 84631 85848 88040 90869 93701 94006 94762 97203 97299 97314 97391 97923 99310. *Biroul Loteriei.*

Au murit: *Carolina Andreica n. Palade*, soția dlui Mihail Andreica, la Câmpeni în 22 octombrie, în etate de 63 ani, jeliță de fiica sa Sabina Andreica măr. Preda și de ginere-seu dr. Vasile Preda; — *Dr. Nicolea Cinteș*, medic cercual în Zernești, la 14 octombrie, în etate de 55 ani; — *George C. Bellissimus*, director în pensiune de la școala elementară centrală superioară gr. or. română din Brașov, la 5/18 octombrie, în etate de 72 ani; — *Alexandrina Schmid n. Cuntănu* din Sibiu, măritată la Berlin, la 8/21 octombrie, în etate de 28 ani; — *Aurel Petrovič*, căpitan c. și r. în reg. de inf. 72, la Pojon, în 19 l. c. în etate de 38 ani.

Pentru cei ce se interesează de loteria de clase. Naționala casă de schimb, societate pe acți în Budapesta (piața Gizela, palatul Haas.) cel mai căutat loc de vindere a loteriei de clasă, ofere avantaj remarcabile și siguranța cea mai mare. Aceeaș trimite losuri cu prefuri originale (chiar și cu rambursă) cu totul franco. Din cauza avantajelor amintite, la institutul acesta losurile trec foarte repede; de aceea este de dorit, ca comanda să se facă cât mai curând.

Poșta redacției.

K. Halas. Regretăm și noi că lista n'a fost completă. Scusați înse, căci a fost peste puțină a nota toată.

Nepublicabile: Dor, Marioarei, Despărțire, V'am perdut, Adio.

Panciova. Ne pare rău că nu putem întrebuința nici asta. Despre comedie ve putem răspunde numai

după ce vom ești-o. Trimite abonamentul.

Flucrarul. Dacă ții să ne faci serviciul, culege din popor.